

OT-keskus Itä- ja Keski-Suomen alueella

Aika: 18.03.2021, klo 9.00-11.00

Teams-webinaari

Aika: 18.03.2021 klo 9.00–11.00

Teams-webinaari

- 9.00–9.15 **Webinaarin avaus: Itä- ja Keski-Suomen OT-keskushanke – missä mennään?**
Ilona Luoma, professori, UEF ja KYS
- 9.15–9.30 **OT-palvelukonseptin rakentaminen käytännössä**
Tarja Kauppila, johtaja, Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (ISO)
- 9.30–9.45 **OT-kyselyn 10.2.-24.2.21 alustavat tulokset**
OT-projektikoordinaattori Tarja Saharinen, KYS
- 9.45–10.00 **Keskustelu (+ tauko 5 min)**
- 10.00–10.45 **OT-keskustelyön valtakunnallinen näkökulma – nykytilanne ja tulevaisuus**
Anna Cantell-Forsbom, Lasten ja nuorten yksikön johtaja, Sosiaali- ja terveysministeriö
- 10.45-11.00 **Keskustelu ja päätös**

Webinaarin aikana teemme pieniä kyselyjä!

Tervetuloa!

Itä- ja Keski-Suomen OT-keskustyöryhmä

Kuva: Pixabay

OT-keskus

Vaativinta osaamista lasten, nuorten ja perheiden palveluissa

OT-keskus

Vaativinta osaamista lasten, nuorten ja perheiden palveluissa

Yhteistyössä

KUOPIO

Mikä on OT-keskus?

- Osaamis- ja tukikeskus (OT-keskus) on uusi integratiivinen palvelurakenne
 - lasten, nuorten ja perheiden kaikkein vaativimpien palveluiden tuottamiseen (harvinaiset/kompleksiset erityisosaamista edellyttävät tilanteet)
 - vaativimman erityisosaamisen yhdistämiseen monialaisesti
 - palveluiden koordinointiin
 - toiminnassa tarpeelliseen tutkimus-, koulutus- ja kehittämistoimintaan

OT-keskus
Vaativinta osaamista lasten, nuorten ja perheiden palveluissa

OT-keskukset ja maakuntien yhteistyöalueet

Uudenlaista yhteistoimintaa

- Lapset, nuoret ja perheet saavat apua siellä missä he asioivat; OT-tuki tuodaan ammattilaisten tueksi konsultointien, koulutusten ja yhteistoiminnan keinoin
 - OT-keskukset varmistavat osaamisen yhtenäisyyden Suomessa.
 - OT-keskukset erikoistuvat valtakunnallisesti viidellä alueella.
 - Tiivis yhteistyö sivistystoimen (VIP-verkoston) ja järjestöjen kanssa.
- Vuoden 2021 aikana toimintaa pilotoidaan Itä- ja Keski-Suomen, Varsinais-Suomen ja Pohjois-Suomen alueella.

OT-keskus
Vaativinta osaamista lasten, nuorten ja perheiden palveluissa

Hankkeen pilotointi

Pilotointikyselyn alustavat tulokset (10.2.-2.3.21)

Kysely lähetettiin OT-asiantuntijaverkostolle ja joillekin muille yhteistyötahoille. OT-asiantuntijaverkosto välitti kyselyä eteenpäin omissa työryhmissään.

Vastauksia tuli 46 kpl (6 kpl vastasi työryhmänä).

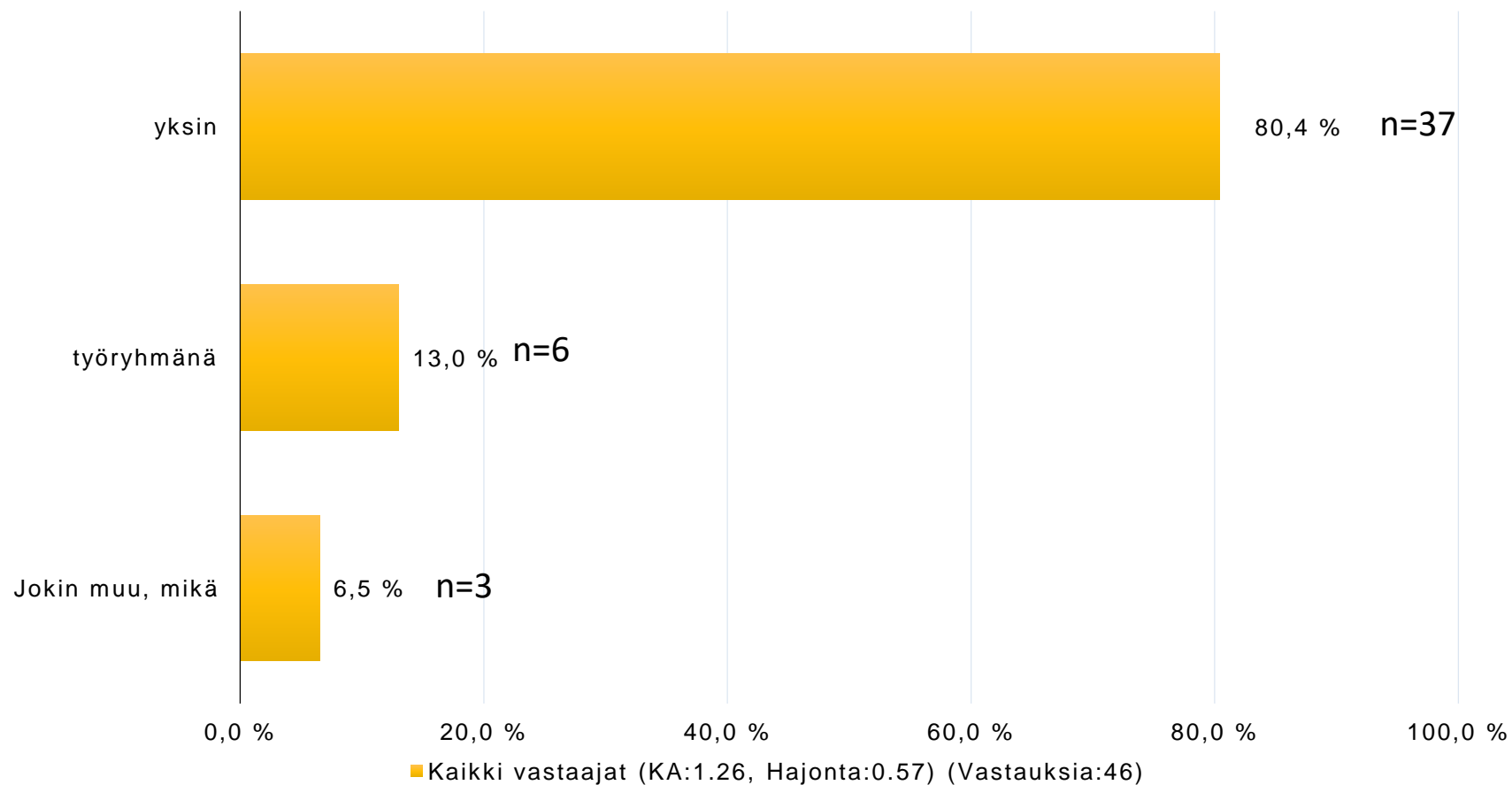
Suuret Kiitokset Monipuolisista vastauksista!

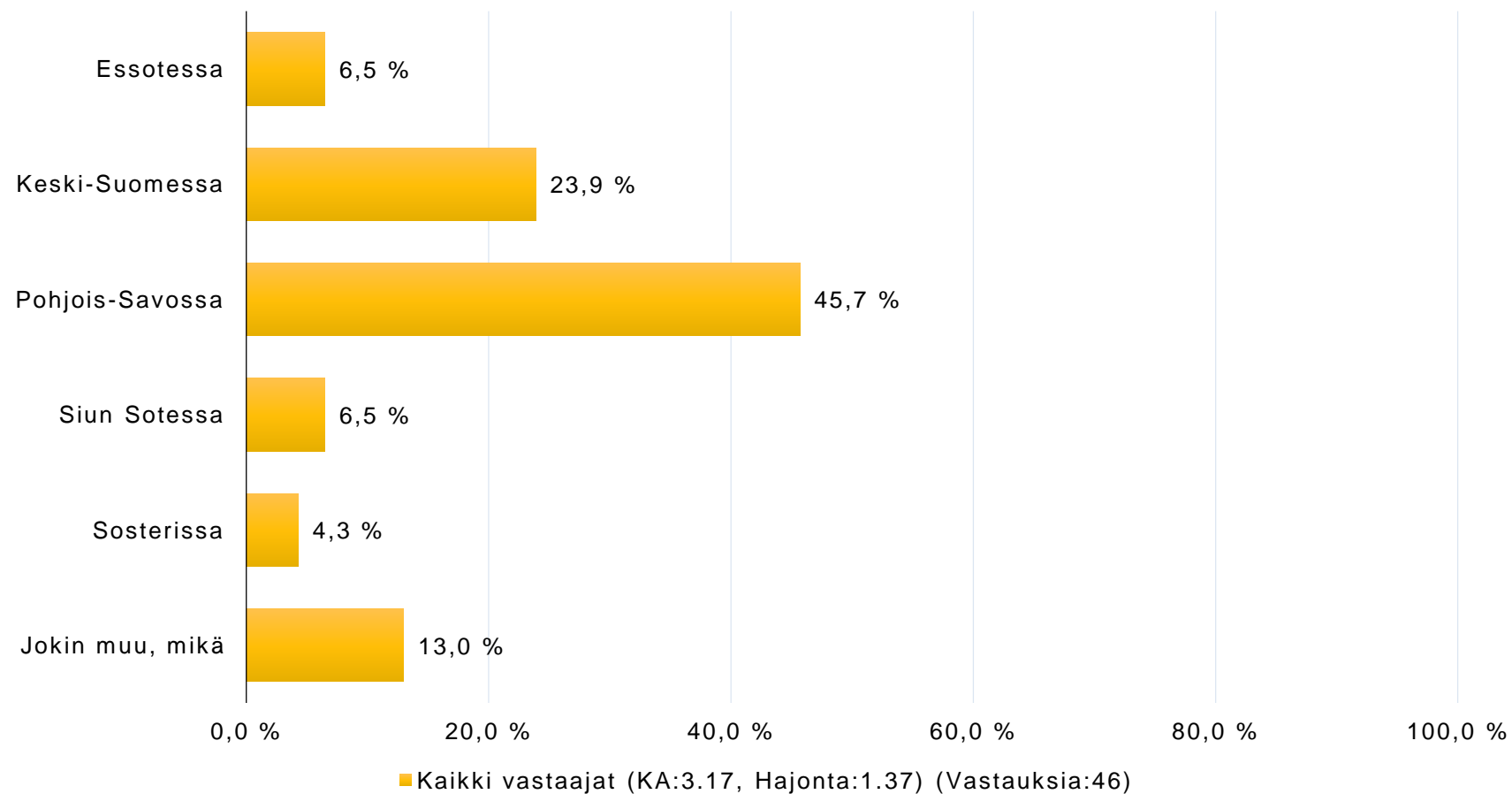
OT-keskus
Vaativinta osaamista lasten, nuorten ja perheiden palveluissa

Tarja Saharinen, TtT
Projektikoordinaattori, OT-hanke

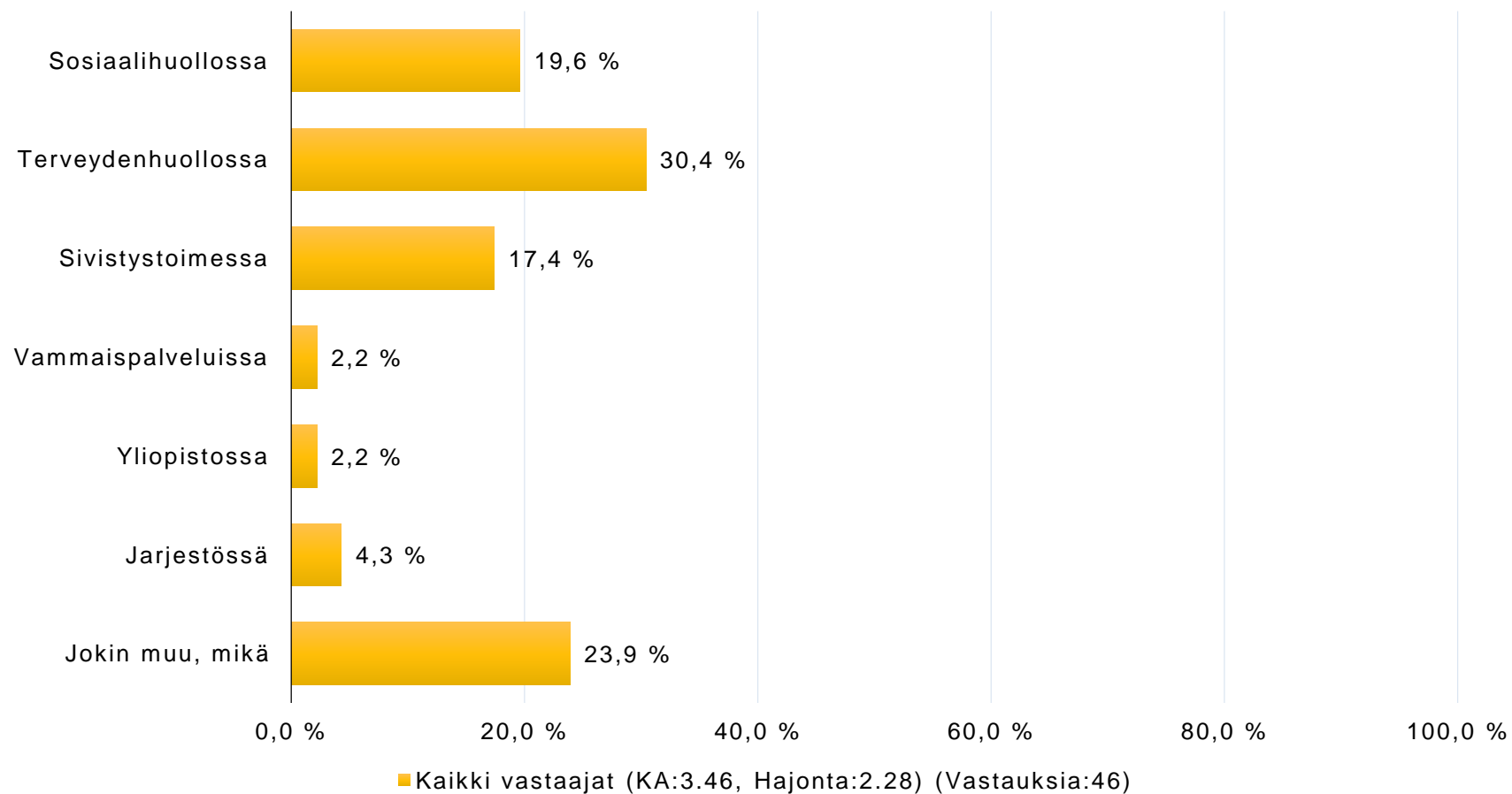
1. Vastauksen antaneet

2. Olen / olemme töissä

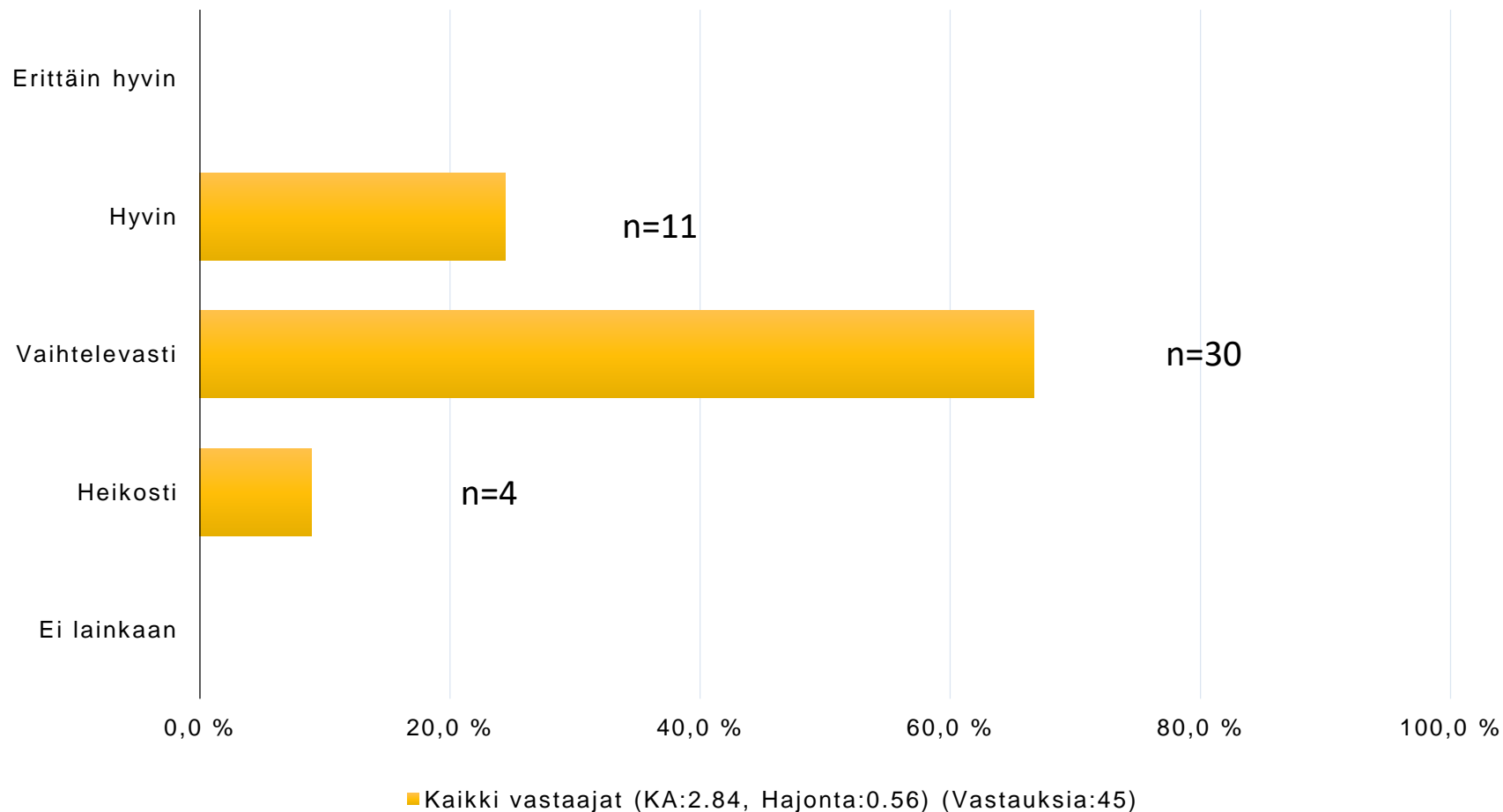
3. Työskentelen / työskentelemme

Vastaajien ammattinimekkeitä		
Projektipäällikkö	Professori	Kuntoutuksen johtaja
Lastensuojelun kehittäjä	Palveluesimies	Erityissosiaalityöntekijä
Osastonhoitaja	Koordinaattori	Kehittämispäällikkö
Erityisasiantuntija	Erityisopettaja	Johtaja (osaamiskeskus, kuntayhtymä)
Palvelupäällikkö	Erikoislääkäri	Lehtori
Kehittämisasiantuntija	Kliinisesti erikoistunut hoitaja	Rehtori
Johtava sosiaalityöntekijä	Perhetyöntekijä	Sosiaalityöntekijä
Ylilääkäri	Projektiasiantuntija	Perhekeskuspäällikkö
Palvelujohtaja	Perheterapeutti	Perusturvajohtaja
Sosiaalijohtaja		Esimies

5. Miten vaativinta erityisosaamista on saatavilla tällä hetkellä lasten, nuorten ja perheiden monialaisiin, kompleksisiin tilanteisiin työssäsi/alueellasi?

Helposti, läpinäkyvästi, asiakas keskiössä

KYSELYSTÄ:

- Asiakaslähtöistä ja käytännön tarpeista lähtevää kehittämistä ja tekemistä
- Yhteistyön tekeminen eri hallintokuntien/toimijoiden kesken luontevaa, läpinäkyvää ja asiakkaan toimintakykyä vahvistavaa ja mahdollistavaa
- Helppo, läpinäkyvä, moniammatillinen ja -alainen yhteistyö asiantuntijoiden helppo löytäminen

OT-keskus

Vaativinta osaamista lasten, nuorten ja perheiden palveluissa

Asiat ja tekemiset, jotka tuovat iloa ja lohtua

Ihmiset ja eläimet, jotka kannustavat ja tuovat lohtua

Valmistautuminen, tutustuminen, tavoita kokemus, kysy -palaute ja arvioi yhdessä

Malti

Luottamus

Paikat, jossa ei tarvitse stressata ja voi olla kevyt olo

Koottu Tiina Muukkosen esityksestä 16.3.21, Ei enää hiljaisuutta-webinaari

**Mikä luo Toivoa ja Turvaa?
-Lapsilta ja lasten kanssa opittua**

OT-keskus
Vaativinta osaamista lasten, nuorten ja perheiden palveluissa

Kohti toimivia asiantuntijaverkostoja

KYSELYSTÄ:

- OT-rakenne turvaa vaativimman erityisosaamisen
- Verkostomainen toiminta koko YTA-alueella sekä valtakunnallisesti ja kansainvälisesti
- Toimintaa koordinoidaan konsultaation, tutkimuksen ja koulutuksen osalta. Koordinointi sopiviksi katsottujen osaajien toimesta
- Asiantuntijoiden ja verkostojen aktivoiminen yhdessä tekemiseen
- OT-työ selkeämpää, jos perus- ja erityistason SI-SO-TE –palvelut ja rakenteet toimivat

OT-keskus
Vaativinta osaamista lasten, nuorten ja perheiden palveluissa

Tavoitteeksi yhteinen ymmärrys

Arto Mustajoki, emeritusprofessori, Helsingin yliopisto:

”Suurin ihmiskuntaa uhkaava ongelma on se, että ihmiset eivät ymmärrä toisiaan”.

Pirjo Hiidanmaa, tietokirjallisuuden professori, Helsingin yliopisto: *”Mitä monipuolisemmin hankimme tietoa ja ymmärrystä, sitä helpompi on käydä päin kriisejä”.*

KYSELYSTÄ:

- Aito monialainen yhdessä tekeminen ja osallisuus; lapsen, nuoren ja perheen aito osallistaminen
- Oikeasti, yhdessä etsitään ratkaisut vaikean tilanteen ratkaisemiseksi
- Yhteinen pohdinta: mistä asiassa on viime kädessä kysymys

OT-keskus
Vaativinta osaamista lasten, nuorten ja perheiden palveluissa

Laura Yliruka 11.2.21

Superhetkiä, joissa systeemin syytä onnistua

Esim.

- Kun apua halutaan
- Ensikohtaaminen
- Kun kontakti uhkaa katketa
- Systeeminen tiimi nivelvaiheisiin
- Luottamusvaje

OT-keskus
Vaativinta osaamista lasten, nuorten ja perheiden palveluissa

Mikä asiakkaan prosessissa sujui?

- Selvitettiin tilanne ja kuinka palvelut mahdollistuisivat
- **Tehtiin selkeä asiakas- ja hoitosuunnitelma:** nuori voi tilanteissa x tulla osastolle ja lastensuojelun sijoitus teki oman tehtävänsä ja vastuunsa, päästiin asiassa eteenpäin, vaikka tilanne jatkui haasteellisena →pompottelu loppui

Yhteistyön ja sitoutumisen onnistuminen

- Yhteistyö vanhempien ja sisarrusten kanssa toimi
- Yhteistyö koulun, oppilashuollon, uuden yksikön kanssa onnistui
- Lapsi, nuori ja perheen sitoutui käynteihin ja tavoitteisiin

Kyselyn tuloksia

.Lapselle mahdollistui riittävän pitkä tutkimus- ja hoitajakso ja tiivis yhteistyö koulun kanssa → koulunkäynti sujuu tuloksellisesti, on pari kaveria, toimintakyky on kehittynyt paljon; realistiset jatkosuunnitelmat olemassa.

Asiakas **saattaen vaihdettiin** uuteen yksikköön.

Opetuksen erityisjärjestelyt **Oppilashuollon tehtävät sujuivat**

Yhteistyö vanhempien kanssa oli avointa ja toimivaa.

Läheisverkosto otettiin huomioon tapaamisia järjestettäessä

Kuntoutus sujui hyvin, kun **perhe ja lapsi ymmärsivät**, mitä pitää olla kunnossa, ennen kuin pääsee kotiin (lapsen tavoite)

Nuori sitoutui käynteihin. Perhe myös. Nuori pyrki muuttamaan elämäänsä **tavoitteiden mukaisesti** ja se onnistui.

Parannusehdotuksia

Vahvempi yhteinen osaaminen / hybridiosaaminen
Yhdessä sovitut konsultointikäytännöt
Yhdessä tekeminen, yhteistoimijuus

”Psykiatrian erityisosaamista lastensuojeluun ja –laitoksiin”

“Lastensuojelulaitoksiin uudentyyppistä osaamista ja rohkeutta kohdata psyykkisten oireiden kirjoa”

“Erityisosaamista vaativien yhdistelmälaitosten perustaminen ja niihin riittävä erityisosaaminen, henkilöstön kouluttaminen, konsultaatiokäytännöt”

“MDFT (monimuotoinen perheterapeuttinen työskentely) käyttöön kaikilla tasoilla”

Tilanteen selvittäminen ja tuen/avun oikea-aikaisuus

- Paneutuminen tilanteeseen ja yhteisesti ratkaistavat kysymykset
- Selkeä, konkreettinen asiakas- ja hoitosuunnitelma ja sovittu arviointi
- Napakkuus

Tutkia mistä nuoren oireilu johtuu? Missä vaiheessa apua pitää tarjota / olisi pitänyt tarjota? Millaista apua?

Yhteisesti ratkaistavia kysymyksiä, **ei ohjaamista palvelusta toiseen.**

Yhteneväinen palveluiden arviointi-, suunnittelu- ja seurantaprosessi sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten yhteistyönä

Vaikeassa tilanteessa nopea verkoston kasaaminen ja asiakassuunnitelmapalaverin järjestäminen: lapsen ei tarvitsisi olla niin pitkään näkemättä esim. isäänsä.

Kun nähdään orastavaa vieraannuttamiskuviota, pitäisi viranomaisilla olla **napakampi mahdollisuus** ohjata tilannetta **lapsen näkökulmasta.**

Vastuun määrittäminen

- Sitoutuminen prosessiin
- Kokonaisvastuun ja osavastuiden määrittelemine
- Monitoimijaisen yhteistyömallin käyttöönotto kaikissa palveluissa ja vastuuhenkilön nimeäminen

Kyselyn tuloksia

Työntekijöiden ymmärrys, että oma osuus ei lopu siihen, kun mukaan tulee joku muu ammattilainen

1% perheistä tarvitsisi yhden jatkuvasti perheen rinnalla kulkevan työntekijän, joka ei vaihtuisi kuin korkeintaan harvoin.

Jokainen verkoston toimija tunnistaa ja kantaa oman vastuunsa auttamisessa

Olisiko vastuutyöntekijän nimeämisestä "asiakkuusvastaavana" hyötyä?

Esityksiä pilotoitaviksi kohteiksi

**Kompleksisen
tilanteen
toimintamalli
(t)
-ja perheen
tukeminen**

**Hybridilaitos
/-yksikkö/
-osaaminen**

**Vaativat
huoltajuus-
riidat
Lähisuhde-
väkivalta**

**Vaativat
konsultaatiot
ja
kanavat/tiimit**

OT-keskus
Vaativinta osaamista lasten, nuorten ja perheiden palveluissa

Kompleksisen tilanteen toimintamalli: asiakkaalla esim. kehitysvammaisuus / vaikea kehitysviivästymä, psykiatrisia tai/ja neuropsykiatrisia oireita ja väkivaltaisuutta. Tuki perheelle.

Hybridilaitos – ja yksiköt

- erityisen vaativia mt- ja päihdepalveluita tarvitseville lastensuojelun sijoitetuille lapsille ja nuorille
- vammaispalveluiden ja lastensuojelun yhteisten hybridiyksiköiden kehittäminen ja uuden toimintamallin perustaminen

Haastavat huoltajuusriidat (vieraannuttaminen, vaino) Lähisuhdeväkivaltaa kokeneet

OT-konsultointikanavien selkeytys ja niistä tiedottaminen
OT-viestintäkanava

PROTerveyskylän mahdollisuudet asiantuntijaverkoston rakentamisessa ja konsultoinnissa Tulevan

Neuropsykiatrinen toimintamalli: hyvinvointialueelle kohdentuva ja yhteistyöalueelta OT- tukea
Nepsy-asiakkaan monialainen, selkeä palvelupolku

Kehitysvammaisten, nepsy-lasten (autismin kirjo) sijoituspaikkoja vähän. Koulunkäynti pitäisi järjestyä omassa koulutoimessa, jos halua ja kykyä lapsen jatkaa kotona asumista.

L
Lähisuhdeväkivaltatyön vaativan tason osaajien verkostoituminen ja lähisuhdeväkivaltatyön koordinaatio
BARNAHUS koko Itä- ja Keski-Suomen alueelle

YTA-alueemme ennakoiva liikkuva palveluyksikkö, jossa on mukana erikoissairaanhoido, erityispalvelut, erityispedagogiikka ja palveluohjaus

Lasten ja nuorten vakavan päihteiden käytön –toimintamalli - hoidollinen toiminta ja riittävä osaaminen
- katkaisu, vieroitus ja kuntoutus
- hybridiyksiköitä hyödynnettävä

Lastensuojeluasiakkuudessa olevan perheen tukeminen, biologisten vanhempien tukeminen

Väkivalta-teema (ehkäisy, auttaminen, kuntoutus) voisi olla Keski-Suomessa pilotoitava kokonaisuus, vahvaa osaamista Kosken, Keski-Suomen ensi- ja turvakodin ja Kriisikeskus Mobilen osalta.

OT-konsultaatiotiimi,- foorumi, OT-lähetetiimi

OT-asiantuntijatiimit

Vaativan konsultaation malli

Monialaisen konsultaation malli

Moniammatillisen perheneuvolatyön kehittäminen
Osana TuSOTEa

Lastensuojelun moniammatillisen asiantuntijaryhmän kehittäminen
→ OT-toimintamalli
Esim. MASTER Keski-Suomi

Arviotiimi, johon voi ohjata vaativaa erityisosaamista tarvitsevan lapsen/nuoren/perheen, jos paikallisella taholla ei päästä yhteisymmärrykseen tuen tarpeesta ja mikä taho palvelun tarjoaa

OT-palvelu, konsultaatio

- Selkeät konsultaatiomallit ja –kanavat / digi- ja etäpalvelut
- Erityisen vaativien asiakkuuksien osaamisverkosto ja asiantuntijaresurssi
- Profiloituminen ja toimintakartta, jossa näkyvät eri toimijoiden roolit ja asiantuntemus yhteen koottuna → Tiedottaminen

PROTerveyskylän mahdollisuudet

- Kriteerit OT-konsultaatiolle

Vaativan erityisosaamisen turvaaminen

- Osaamista paljon YTA-alueella
- Perusosaaminen-erityisosaaminen-erityisen vaativan tason osaaminen-vaativin erityisosaaminen-asiantuntijaosaaminen-expertti
- Osaamisen ja osaamisvajeiden tunnistaminen
- Työntekijä/ tiimi saa tuekseen vaativinta monialaista erityisosaamista tarvittaessa
→ OT-konsultaatio, kannanotto, lausunto, second opinion, etäpalvelu, tiimi, yhteisvastaanotto, yhteinen asiakassuunnitelma

Vaativan erityisosaamisen turvaaminen

Osaamisen hankkiminen, ylläpitäminen, jakaminen

Tutkijat olisivat aktiivisesti arjessa ja kehittämisessä tukena

<p>Yhtenäiset näyttöön perustuvat ja konkreettiset toimintamallit kehitettynä yhdessä käyttäjien kanssa koko YTA-alueelle: IPC, BARNAHUS, LASTA, MDFT, systeeminen lastensuojelu, lähisuhdeväkivalta</p> <p>Mallin luominen monitoimijaisuuteen ja monialaiseen työhön.</p> <p>Monialainen, hallinnolliset rajat ylittävä OT-tiimiyttäminen ja verkostomaisen työmallin käynnistäminen maakunnassa ja YTA-alueelle</p>	<p>Sosiaalipuolelle vastaavanlainen rakenne kuin terveydenhuollon puolella jo on (Erva-alue)</p> <p>Toisilta oppiminen ja hybridiosaaminen</p> <p>Koko YTA-alueelle ajantasaista koulutusta ja viestintää monialaisesti</p> <p>Erityisosaajista huolehtiminen Riittävä resurssointi joka tasolle Työhyvinvointiosaaminen</p> <p>Päätäjät mukaan</p>
--	---

Integratiivista sivisote-yhteistyötä tarvitaan neljässä tilanteessa (Halila ym. 2019):

- **1) Tilanteen kompleksisuudesta johtuva vaativuus, esimerkiksi**
 - Somaattisesti vaikeasti sairaat lapset ja nuoret, jotka perheineen tarvitsevat sairauden hoidon lisäksi monialaista vaativaa konkreettista apua sekä psykososiaalista tukea
 - Vaativimmat erotilanteet, joihin kietoutuu usein huolto- ja tapaamisriidan lisäksi lapsen kaltoinkohteluja traumatisoitumista, seksuaalirikosepäilyjä, väkivaltaa tai sen uhkaa, jopa perhesurman riski.
 - Nuoret, joilla on kehityksen vakava vaarantuminen (vakavaa epäsosiaalista käyttäytymistä, rikollisuutta, aggressiivisuutta, mielenterveyden- ja/tai päihdeongelma) ja samanaikaisesti sekä hoidon että lastensuojelun avo- tai sijaishuollon tarve. Näillä nuorilla voi olla myös neuropsykiatrista problematiikkaa tai kehitysvammaisuutta.
- **2) Kansainväliset erityiskysymykset ja muut yllättävät ja usein nopeaa toimintaa edellyttävät tilanteet, joissa tarvitaan kansainvälisen lainsäädännön ja rajat ylittävän yhteistyön erityisosaamista**
 - Esimerkiksi lapsikaappauksen uhka, kuinka vastataan kidutusta ja vakavaa väkivaltaa todistamaan joutuneiden turvapaikanhakijalasten tarpeisiin tai mitkä ovat suositellut toimintamallit yllättäen nousseissa erityiskysymyksissä, jotta jokaisen alueen ei tarvitse erikseen tätä toimintalinjaa hakea
- **3) Uudet ilmiöt, jotka vaativat moniammatillistaja monisektorista yhteistyötä sen selvittämiseen, mistä on kysymys.**
 - Esimerkiksi tällä hetkellä toiminnalliset häiriöt ja kompleksisten ongelmien vuoksi kouluja käymättömät lapset ja nuoret.
- **4) Vaativinta erityisosaamista edellyttävät , ei-integratiiviset asiat.**
 - Esimerkiksi tällä hetkellä systeemisen lastensuojelun kouluttajien osaaminen

OT-keskus

Vaativinta osaamista lasten, nuorten ja perheiden palveluissa

Suuret Kiitokset!

Seuraava OT-webinaari on 27.5.21, klo 13-15, Tervetuloa!

Lisätietoa hankkeesta ja Webinaareista:

Tarja.Saharinen@kuh.fi; puh:044-717 8571